

К. Р. Куртєва

**ЯРОСЛАВ ЧУПЕРЧУК ТА ЙОГО ВНЕСОК
У РОЗВИТОК ХОРЕОГРАФІЧНОЇ КУЛЬТУРИ ПРИКАРПАТТЯ**

К. Р. Куртєва

**YAROSLAV CHUPERCHUK AND HIS CONTRIBUTION
TO THE DEVELOPMENT OF THE CHOREOGRAPHY CULTURE
OF THE PRICARPATHIA**

17 березня 1911 року в селі Криворівня Косівського повіту Станіславського воєводства, нині Верховинський район Івано-Франківської області, народився Чуперчук Ярослав Маркіянович, який у подальшому став видатним балетмейстером, етнографом, актором, унікальною особистістю в гуцульській хореографії, який 40 років присвятив сценічній діяльності, а 70 років — діяльності балетмейстера-постановника. Його шлях у хореографічне мистецтво був нелегким.

Ярослав Маркіянович закінчив сім класів школи, а в 1927 р. вступив до танцювальної школи Василя Авраменка, де навчався два роки.

Творчу діяльність почав солістом балету в ансамблі «Дніпро» у Тернополі. Потім працював у Косові в театрі «Веселка». А згодом у театрі «Промінь», під керівництвом Городничого та в інших театрах.

З осені 1939 р. працює в театрі ім. І. Франка, де зробив постановки до вистави «Украдене щастя». Наступною постановкою був танець «Гуцулочка» в ансамблі П. Вірського.

Ярослав Чуперчук очолив балетну групу Державного гуцульського ансамблю пісні і танцю, що був організований у 1940 р.

При Будинку народної творчості у Львові зібрав 20 однодумців та створив ансамбль «Чорногора», який потім перейменували на «Галичина», а у 1963 р. йому було присвоєне звання народного ансамблю. До своїх концертних програм Ярослав Маркіянович готує хореографічні постановки та вокально-хореографічні картини з народного життя Бойківщини, Буковини, Гуцульщини, Лемківщини і Покуття: «Аркан», «Гей, браття опришки», «Гуцулка на царині», «Край мій рідний», «Лісоруби», «Пісня Бескидів» і «Трембіта».

Разом із «Галичиною» гастролює по Середній Азії, Прибалтиці, Молдавії, Кавказі. Оновлює концертну програму, до якої було включено хоровод «Калинонька», записаний на Львівщині, буковинський танець «Молодички», лемківський з піснею «Оженься, Янічку», вокально-хореографічну картину «Львівська полька», дівочий танець «Віночок» та ін.

Пізніше, 1969 р. «Галичина» під його керівництвом стає Лауреатом 34-ого міжнародного фестивалю фольклорних колективів у Ніщі. Про нього писали такі закордонні газети, як: «Наше слово» (Польща), «Життя і слово» (Канада), «Дружно вперед» (Чехословаччина), «Картини з театрального життя» (Нью-Йорк), «Енциклопедія Українознавства» (Канада).

Створив більше 100 хореографічних і вокально-хореографічних творів, до яких сам писав пісні. Вони увійшли у золотий фонд хореографічного мистецтва України.

Зробив постановки танців до фільмів «Украдене щастя», де знявся у ролі дідуся, «Гуцульське весілля», «Зоря над Карпатами», «Українські візерунки».

Здійснив постановки в Українському народному хорі ім. Г. Верьовки; в Закарпатському народному хорі; Прикарпатському військовому ансамблі; Кіровоградському ансамблі танцю «Ятрань»; народному ансамблі «Покуття» (Коломия).

Найвідомішою постановкою маестро є Покутський танець «Голубка», а в 1972 р. вийшла книга записів танців з однойменною назвою «Голубка».

У своїх постановках зберіг звичаї та обряди Прикарпаття, вони становили основу його балетмейстерської діяльності. У постановках Чуперчука можна знайти зображення етнографічного наповнення хореографічної культури Прикарпаття.

Філософське переосмислення, самовираження характеру та манери виконання танцю сприяло становленню і розвитку хореографічної культури Прикарпаття.

Прикарпатські танці позитивно сприймаються глядачем у хореографічних роботах Я. Чуперчука. Усвідомлення музики, підбір рухів та образів концентрує увагу глядача на дійстві, що відбувається на сцені.

Я. Чуперчук, поєднуючи самобутню Прикарпатську хореографію, театральну режисуру та вдало підібрані костюми, створював яскраві хореографічно-театральні постановки. Творча спадщина Я. Чуперчука багата, різноманітна, кожна постановка індивідуальна.

У 2001 р. відбулося гучне святкування 90-річчя від дня народження Ярослава Маркіяновича. Присутні з подивом дивилися легендарний номер «Пастушки» у виконанні Маестро.

Внесок, що зробив Я. Чуперчук у розвиток хореографічного мистецтва Прикарпаття, дуже великий. До нього це питання вивчали В. Верховинець, А. Гуменюк, К. Василенко та ін. Багато шедеврів створено П. Вірським, Я. Чуперчуком, В. Петриком, послідовниками яких стали М. Вантух, І. Курилюк, Д. Демків, А. Зібаровська та ін.

Багатогранна творча діяльність Ярослава Маркіяновича Чуперчука не досить досліджена та потребує подальшого вивчення.

М. К. Савченко

ТВОРЧІЙ ШЛЯХ ІВАНА КУРИЛЮКА

М. К. Savchenko

IVAN KURYLIUK'S CREATIVE CAREER

Іван Васильович Курилюк нині є одним з провідних хореографів Карпатського регіону України. Його багаторічна творча діяльність вплинула на становлення і розвиток українського народно-сценічного танцю різних областей нашої держави.

У 1939 р. відомий композитор і діяч культури Ярослав Барнич створив Гуцульський ансамбль пісні і танцю – перший на Прикарпатті професійний мистецький колектив. На сьогодні це один із кращих пропагандистів хорової і танцювальної культури всієї України.

Після Другої світової війни з поверненням до мирного життя почалося відновлення самобутнього ансамблю. Попри всі труднощі повоєнного часу фактично заново формувалося кадрове ядро виконавців, які невдовзі